

ЧОРНОМОРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ: ПОЛЬСЬКИЙ НАПРЯМОК НАУКОВИХ ВІДНОСИН

У статті охарактеризовано наукові зв'язки Чорноморського державного університету ім. Петра Могили з науковими установами Польської Республіки, зокрема з Інститутом історії Польської Академії Наук (м. Варшава), Південносхідним науковим інститутом (м. Перемишль), Фондацією святого Володимира (м. Краків), Бібліотекою Богдана Лепкого (м. Краків), обмін студентами і викладачами, проведення спільних конференцій.

Ключові слова: Україна, Польща, Чорноморський державний університет ім. Петра Могили, наукові контакти, стажування, наукові конференції.

В статье характеризуются научные связи Черноморского государственного университета имени Петра Могилы с научными учреждениями Польской Республики, в частности с Институтом истории Польской Академии Наук (Варшава), Юго-восточным научным институтом (Познань), Обществом святого Владимира (Краков), Библиотекой Богдана Лепкого (Краков).

Ключевые слова: Украина, Польша, Черноморский государственный университет имени Петра Могилы, научные контакты, стажировка, научные конференции.

In article the scientific communications of the Black Sea state university of a name of Peter Mogily with scientific institutes of the Polish Republic, in particular with Institute of a history Polish Academies of sciences (Warsaw), Southeast scientific institute (Poznan), the Society sacred Vladimir (Krakow), Library Bogdana Lepkogo (Krakow) are characterized.

Key words: Ukraine, Poland, the Black Sea state university of a name of Peter Mogily, scientific contacts, training, scientific conferences.

Важливим завданням наукової спільноти України є розвиток вітчизняної науки в контексті еволюції світового наукового процесу. Сучасні відносини України і Польщі є гарним прикладом розвитку наукового діалогу, поглиблення добросусідських результативних зв'язків на засадах стабільності і поваги.

Певною мірою більшу частку у встановленні наукових зв'язків із поляками внесли вчені західного регіону України. Однак сьогодні відносини з науковою спільнотою Польщі досить розвинені і в інших частинах нашої держави. Представники Південної України також беруть жваву участь в активізації українсько-польського наукового діалогу. Як приклад може виступити Чорноморський державний університет імені Петра Могили.

Тут діє Інститут історії української діаспори, який має контакти з Інститутом історії Польської Академії Наук (м. Варшава), Південносхідним науковим інститутом (м. Перемишль), Фондацією святого Володимира (м. Краків), Бібліотекою Богдана Лепкого (м. Краків) тощо. Співробітники інституту брали участь у міжнародній науковій конференції «Україна-Польща...» (Херсон), у засіданні круглого столу з міграційних питань (листопад 2007 рік, Краків). У вересні 2008 року інститутом спільно з Консульством Республіки Польща (м. Одеса) було проведено

Міжнародну наукову конференцію «Україна – Польща наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть».

Викладачі, студенти та аспіранти ЧДУ беруть активну участь у різноманітних стипендіальних програмах, які організовують поляки (Стипендіальна програма імені Лейна Кірккланда польсько-американської комісії Фулбрайта, наукова стипендія із засобів Фонду королів Ядвіги при Ягеллонському університеті в Кракові, Міжнародних Східноєвропейських Літніх школах при університетах Варшави, Кракова, Вроцлава, Ченстохови тощо), метою яких є підтримка наукових співробітників, аспірантів й студентів держав Центральної та Східної Європи, країн колишнього Радянського Союзу.

Так, у 2011/12 навчальному році аспірантка кафедри державної політики та менеджменту ЧДУ імені Петра Могили Донченко Тетяна Олександрівна навчалася в університеті Марії Кюрі-Склодовської в місті Люблін у рамках Стипендіальної програми імені Лейна Кірккланда. Під час навчання Тетяна брала участь у міжнародних конференціях, зокрема, XII Європейській міжнародній науковій конференції «Європа 21 століття. Європа і Європейський Союз в період кризи. Прогнози, рішення і сценарії на майбутнє» (Слубіце, Республіка Польща, 02-03 лютого 2012 р.). Аспірантка також взяла участь у трьох міжнародних конференціях у м. Гдиня, м. Варшава, м. Люблін. У Польщі

аспірантка мала змогу пройти стажування в обласному управлінні праці в м. Люблін, обласному та районному управліннях праці в м. Бяла Подласка, протягом яких ознайомилася з функціонуванням та діяльністю даних організацій. Відвідала фундацію розвитку системи освіти, де ознайомилася з програмами «Навчання через все життя», «Леонардо да Вінчі. Молодь в дії», які спрямовано на допомогу молодим людям у працевлаштуванні. Проходила стажування в Головному управлінні підготовки молоді до майбутньої професії у Варшаві (Ochotniczych Hufcach Pracy w Komendzie Główniej ONP), яка займається навчанням та працевлаштуванням молоді. У період з 04.06.2012 до 25.06.2012 р. Тетяна Олександрівна пройшла практику в Міністерстві праці і суспільної політики в м. Варшава. Участь у вищезазначеній Стипендіальній програмі допомогла набути новий досвід та знання, які будуть використані аспіранткою у подальшому професійному та науковому розвитку. Варто зазначити, що стипендіальна програма імені Лейна Кіркланда сприяє міжнародній співпраці, а також налагодженню зв'язків між Республікою Польща та Україною.

З квітня до червня 2012 року кандидат державного управління, старший викладач кафедри соціальної роботи, педагогіки та психології Матяж Світлана Володимирівна проходила стажування в Парламенті Республіки Польща під керівництвом народного депутата Сейму Речі Посполитої (далі – РП) Мирона Сича в рамках Міжнародної парламентської програми стажування. Міжнародна програма парламентського стажування, яка організована Канцелярією Сейму РП при співпраці з Варшавським університетом, дає можливість молодим громадянам України, Грузії, Італії, Канади, Литви, Німеччини, Південної Кореї, Румунії, Словаччини, Угорщини дізнатися про сучасну політичну систему РП та взяти участь у діяльності Парламенту Республіки Польща. Кожен учасник програми має керівника стажування – депутата Сейму; стажисти можуть брати участь у роботі парламентських комітетів. Це дає можливість дізнатися про особливості парламентських процедур і механізмів прийняття політичних рішень. Під час стажування С. В. Матяж брала участь у засіданнях парламентських комітетів (у справах національних і етнічних меншин; з питань навколишнього середовища, природних ресурсів та лісового господарства; у справах Європейського Союзу; з питань сільського господарства та розвитку села; з питань соціальної та сімейної політики; з економічних питань; з питань місцевого самоврядування і регіональної політики. У рамках стажування Світлана також брала участь у II Конгресі українців у Польщі, який відбувався з нагоди 65-ї річниці операції «Вісла» 1947 р. Слід зазначити, що в даний період у м. Варшава відбувалася конференція Голів Парламентів Європейського Союзу (м. Варшава, 19-21.04.2012 р.), до організації якої було залучено стажистів. Під час стажування була можливість ознайомитися з діяльністю та функціонуванням системи державного управління в Республіці Польща на прикладі Управління міжнародних зв'язків Канцелярії Сейму РП. Канцелярією Сейму Республіки Польща було організовано виїзні екскурсії до деяких міст та містечок Польщі, зокрема, до Вроцлава,

Казімежа Дольного, Бяловежи, під час яких можна було дізнатися про традиції, історію, культурні надбання країни. Знання і досвід, які було здобуто під час стажування в Сеймі Республіки Польща, будуть сприяти підвищенню професійного рівня молодого науковця, зміцненню та подальшому розвитку міжнародного співробітництва між українськими і польськими вченими.

29 січня – 4 лютого 2012 року делегація Чорноморського державного університету імені Петра Могили у складі директора Інституту державного управління В. М. Ємельянова та доцента кафедри державного управління та політичної аналітики С. В. Сороки відвідала з офіційним візитом Університет імені А. Міцкевича у м. Познань. У рамках візиту було обговорено напрямки співпраці університетів та узгоджено основні позиції Угоди про співпрацю. Слід зазначити, що вже протягом року реалізується програма взаємних публікацій у наукових виданнях обох університетів. Викладачі ЧДУ імені Петра Могили мають можливість безкоштовно публікуватися в окремих польських виданнях з політичних наук, державного управління та економіки, а польські науковці у фаховому виданні ЧДУ – «Наукові праці».

Під час візиту відбулося декілька зустрічей з деканом факультету політичних наук і журналістики, професором Тадеушем Валлясом та професорсько-викладацьким складом факультету. Було обговорено питання публікації серії навчальних посібників англійською мовою з політичних наук, державного управління та економіки, а також взаємного обміну студентів. На травень 2012 року було заплановано приїзд групи польських студентів, які прослухають цикл лекцій у ЧДУ, пройдуть оглядове стажування в органах місцевої влади, а також візьмуть участь у науковій конференції молодих науковців «Ольвійський форум – 2012». На жовтень 2012 року заплановано навчальну поїздку студентів ЧДУ імені Петра Могили до Польщі. Делегація також взяла участь у XI Європейській науковій конференції «Європа XXI століття: Європа та Європейський Союз проти кризи» (2-3 лютого 2012 року, м. Слубіци (Польща)), де отримала можливість поспілкуватися з широким колом зарубіжних науковців та налагодити міжнародні зв'язки [4].

У травні цього року у рамках програми по обміну студентами у Чорноморському державному університеті імені Петра Могили побували польські студенти Познанського університету імені Адама Міцкевича на чолі з доктором політичних наук Лукашом Донаєм. Поляки відвідали Миколаївський міськвиконком, взяли участь у пленарному засіданні XI Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених «Ольвійський форум – 2012». Економічний розвиток: нові виклики та перспективи», ознайомились з роботою Південноукраїнської АЕС тощо. Відбулася зустріч польської делегації із заступником міського голови Маргаритою Сапожніковою. Юних політологів цікавили питання наповнення бюджету, кількості навчальних закладів, системи державних дотацій, виборча система та механізми імпічменту мера. З юридичними тонкощами системи місцевого самоврядування ознайомила юрист відділу правової експертизи та адміністративних питань Ольга

Бурназакіна. Прослухавши невеличку лекцію про основні задачі, функції та повноваження місцевого самоврядування, поляки дійшли висновку, що польська та українська системи управління дуже схожі. Однак у виборчій системі є деякі відмінності. Так, у Польщі громадяни, що досягли вісімнадцятилітнього віку, мають не лише право голосу, а й право бути вибраними в органи влади. Про роботу міського голови та його заступників, про нову систему електронного голосування, що не так давно було встановлено для депутатів, розповідав Ігор Харченко, заступник директора департаменту забезпечення діяльності виконавчих органів. На завершення польські студенти мали розмову з головним редактором газети «Вечірній Миколаїв» Володимиром Пучковим.

Лукаш Донай залишився задоволений поїздкою. Говорячи про миколаївську «могилянку», відмітив, що потрапив у надійні руки. Крім того, доктор Донай повідомив, що восени група студентів ЧДУ відвідає у Познань. Лукаш Донай виказав надію на подальше плідне співробітництво між університетами [3].

З 1 до 21 липня автор статті, О. С. Морозова, перебувала у Варшаві з метою навчання у Міжнародній Східноєвропейській Літній школі історичній на базі Варшавського університету (організатор – Ян Маліцький, директор Центру Східноєвропейських студій). Тут зібралися молоді вчені з України, Білорусії, Узбекистану, Туркменістану й Молдавії. Учасники прослухали курс лекцій всесвітньо відомих вчених (Ричард Пайпс, професор Гарвардського університету, Анджей Суліма-Камінський, професор університету Джорджаун, Вашингтон, Збігнев Ентоні Крушевський, професор Техаського університету тощо), на семінарських заняттях було обговорено найбільш актуальні проблеми сьогодення у галузі історії, політології, культури [1].

Під час навчання учасники мали змогу взяти участь у міжнародній Варшавській Східноєвропейській конференції (15-18 липня 2012 р.), на яку прибули провідні вчені світу (Ричард Пайпс, американський академік, спеціаліст з Російської історії, зокрема Радянського Союзу, у свій час очолював дослідницький центр у Гарварді, радником сенатора Вашингтону Хенрі М. Джексона, членом Національної

Ради Безпеки, був відповідальний за Східноєвропейську, радянську політику часів Рональда Рейгана, консулом з іноземних відносин тощо; Хелен Карер д'Енкос, секретар Французької Академії, історик, що спеціалізується на історії Росії, автор 18 праць з історії Радянського Союзу, перекладених на 20 мов; Станіслав Шушкевич, білоруський політик й вчений, перший лідер та голова незалежної Білорусії після розвалу Радянського Союзу; Олександр Ронделі, грузинський дипломат, науковець, експерт у геополітиці, кандидат географічних наук, голова відділу Міжнародних відносин у Тбіліському державному університеті (1991-1996), голова Аналітичного центру у Міністерстві закордонних справ Грузії (1997-2001), на даний момент – Президент Грузинської фундації стратегічних та міжнародних справ у Тбілісі; Асім Моллазаде – азербайджанський політик та експерт, доктор медичних наук, працював в адміністрації президента, лідер однієї з найпопулярніших партій Азербайджану, з 1998 р. – засновник й президент Євротлантичного центру Азербайджану, з 2000 р – член парламенту, очолив Комісію Іноземних справ, з 2001 – Консул Європейської парламентської асамблеї, у даний час – лідер Партії демократичних реформ тощо.) У конференції взяли участь представники Польщі, Латвії, Литви, Білорусі, України, Чехії, Фінляндії, Франції, Угорщини, Молдови, Вірменії, США, Словаччини, Македонії, Грузії, Італії [2].

Крім того, під час навчання слухачі мали можливість здійснити візити до наукових інституцій й інститутів, архівів і бібліотек, музеїв, взяти участь у культурних заходах. Завдяки такій насиченій програмі організатори сподіваються не лише на розвиток наукових досліджень учасників, а й на новий рівень стосунків між народами Центрально-Східної Європи.

Таким чином, Чорноморський державний університет імені Петра Могили займає активну позицію щодо розвитку українсько-польського наукового діалогу, сприяючи не лише еволюції наукового потенціалу українських учених, інтеграції української науки у світовий простір, а й укріпленню добросусідських стосунків між Україною й Польщею. Будемо сподіватися, що й надалі будуть успішно реалізовуватися всі заплановані в рамках міжнародної співпраці заходи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Studium Europy Wschodniej. Uniwersytet Warszawski. – Warszawa, 2010.
2. Warsaw East European Conference. Old and new. Past, present and future of the post-communist World. – Warszawa, 2012.
3. <http://novosti-n.mk.ua/news/read/40519.html>.
4. <http://www.chdu.edu.ua/index.php>.

Рецензенти: Сінкевич Є. Г., д.і.н., проф.;
Сухушин М. П., к.і.н., доц.

© Морозова О. С., 2012

Дата надходження статті до редколегії 03.10.2012 р.

МОРОЗОВА Ольга Станіславівна (1978 р. н.). З відзнакою закінчила історичний факультет МДПУ у 2000 р., в 2001 р. – магістратуру. Кандидат історичних наук, доцент, докторант Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України.

Коло наукових інтересів: розвиток української політики.